

Sygn. akt VII U 922/24

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2024r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Magdalena Mroczkowska

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2024r. w Świdnicy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy **H. G.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania **H. G.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

z dnia 9.08.2024r. znak: (...)

I. **oddala odwołanie;**

II. **nie obciąża wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.**

sędzia Magdalena Mroczkowska

ZARZĄDZENIE

1. **odnotować;**

2. **odpis wyrok doręczyć:**

- **wnioskodawcy z pouczeniem o sposobie i terminie złożenia wniosku o uzasadnienie i terminie i sposobie wywiedzenia apelacji i z informacją, że wyrok został wydany w oparciu o art. 148¹ k.p.c**

- **pełnomocnikowi organu rentowego**

3. **kal. 7 dni.**

4. **po prawomocności zakreślić.**

sędzia Magdalena Mroczkowska

UZASADNIENIE

Wnioskodawca H. G. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 09.08.2024 r. znak: (...) odmawiającej ponownego obliczenia emerytury. W uzasadnieniu wnioskodawca powołała się orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wydanego dnia 04.06.2024 r. pod sygn. akt SK 140/20, w którym orzeczono, że przepis art. 25 ust. 1b ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który pozwala na pomniejszenie świadczenia emerytalnego, gdy dana osoba skorzystała z przejścia na wcześniejszą emeryturę jest niekonstytucyjne.

Strona pozwana – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. wniosła o oddalenie odwołania oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Strona pozwana wskazała, że zaskarżoną decyzją z dnia 09.08.2024r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy ponownego obliczenia emerytury z uwzględnieniem przeliczonego kapitału początkowego, ponieważ wnioskodawca nie spełnił przesłanek wskazanych w art. 114 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS tj. jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości. Nadto organa rentowy wskazał, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 listopad 2023 r. na, który powołuje się wnioskodawca w odwołaniu nie daje podstaw do wzruszenia prawomocnych decyzji Zakładu i ponownego ustalenia wysokości świadczeń ani do wypłaty wyrównania i wypłaty odsetek.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca H. G. urodzony dnia 23.01.1949r. decyzją z dnia 23.09.1991r. (...) otrzymał prawo do emerytury kolejowej na podstawie ustawy z dnia 1.02.1983r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin od dnia 20.09.1991r. tj. od nabycia uprawnień do górniczej emerytury z uwagi na legitymowanie się 25 letnim okresem pracy i po ustaniu zatrudnienia. Emerytura podlegała zawieszeniu z uwagi na kontynuowanie przez wnioskodawcę zatrudnia .

Kolejnymi decyzji świadczenie wnioskodawcy było przeliczane i waloryzowane.

Decyzją z dnia 31.12.2013r. znak: (...) organ rentowy ustalił wysokość świadczenia w kwocie 4182,32 zł.

Decyzją z dnia 7.04.2016r. znak (...) po rozpoznaniu wniosku z dnia 26.02.2016r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1.02.2016r. tj. od pierwszego dnia miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Do obliczenia emerytury przyjęto kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego za ewidencjonowanym na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc od którego przyznano emeryturę. Podstawa obliczenia emerytury podlegała pomniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur wysoko przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy i składek na ubezpieczenie zdrowotne emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia które ustalono na dzień osiągnięcia wieku emerytalnego.

Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi: 562762,68 zł,

Suma kwot pobranych emerytur wynosi: 686879,25 zł,

Średnie dalsze trwanie życia : 196,10 miesięcy

Do emerytury przysługuje deputat węglowy w kwocie 117,77 zł

Wysokość świadczenia do wypłaty od dnia 1.05.2016r. wynosiła 3632,69 zł.

W związku z powyższym organ rentowy poinformował wnioskodawcę że będzie kontynuowana wypłaty emerytury na dotychczasowych zasadach w kwocie 4295,52 zł brutto o zmienionym symbolu (...)

Kolejnymi decyzji świadczenie emerytalne wnioskodawcy było waloryzowane.

Decyzją z dnia 22.02.2018r. znak (...) gdzie ustalono wysokość emerytury po waloryzacji w kwocie od dnia 1.03.2018r. – 4442,99 zł . Do emerytury przysługuje wnioskodawcy ekwiwalent za deputat węglowy od 1.01.2018r. w kwocie 124,44 zł, oraz dodatek pielęgnacyjny od 1.01.2018r.- w kwocie 209,59 zł i od 1.03.2018r. w kwocie 215,84 zł. Organ ustalił wysokość świadczenia do wypłaty w kwocie 3974,40 zł.

W dniu 31.07.2024r. wnioskodawca złożył wniosek o przeliczenie jego świadczenia emerytalnego przyznanego w dniu 25.09.,1991r. w trybie art. 114 ustawy o FUS w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4.06.2024r. sygn. SK 140/20 a także o wypłatę wyrównania.

Decyzją z dnia 9.08.2024r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do ustalenia wysokości emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na dyspozycję art. 114 ustawy emerytalnej.

Wskazał że w dniu 4 czerwca 2024 roku Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie dotyczącej obliczenia emerytury poprzez pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury z wieku powszechnego o kwotę pobranych wcześniej emerytur. Trybunał uznał że przepis ustawy stanowiący podstawę do pomniejszenia w zakresie w jakim dotyczy osób które złożyły wniosek o przyznanie świadczeń o których mowa w tym przepisie przed 6 czerwca 2012 roku jest niezgodny z przepisami Konstytucji. Organ wskazał, że wydanie wyroku przez Trybunał nie jest przesłanką do uchylecia lub zmiany decyzji wskazaną w artykule 114 ustawy emerytalnej.

dowód: bezsporne, akta emerytalno- rentowe wnioskodawcy.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie podlegało oddaleniu.

Żądanie wnioskodawcy oparte było na treści niepublikowanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4.06.2024 SK 120/40.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 Konstytucji RP z dnia z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Przepisy Konstytucji stosuje się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej.

Zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji RP, wyroki Trybunału Konstytucyjnego wchodzą w życie z dniem ich ogłoszenia w odpowiednim organie urzędowym. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy Trybunał wyznaczy inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Ogłoszenie w dzienniku urzędowym ma charakter konstytucyjnego obowiązku i warunku formalnego dla skuteczności wyroku w systemie prawa. Nieopublikowanie wyroku powoduje, że formalnie nie obowiązuje on w porządku prawnym. Taki stan rzeczy oznacza, że przepis uznany za niekonstytucyjny pozostaje w mocy prawnej, mimo obalenia jego domniemania konstytucyjności. Powoduje to brak możliwości zastosowania wyroku w praktyce przez sądy i organy administracji. Tym samym przepisy te mogą być nadal stosowane, co prowadzi do konfliktu pomiędzy rzeczywistością prawną wynikającą z treści wyroku a porządkiem prawnym de facto obowiązującym.

Reasumując zgodnie z zasadami konstytucyjnymi, publikacja wyroku jest kluczowym elementem zapewnienia spójności porządku prawnego. Bez niej wyrok, mimo że formalnie wydany, pozostaje bezskuteczny w obrocie prawnym. W konsekwencji przepisy uznane za niekonstytucyjne mogą być nadal stosowane.

Przechodząc do dalszych rozważań wskazać należy na zasadę legalizmu wyrażoną w art. 7 Konstytucji RP zgodnie z którą organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Działania władz publicznych, w tym niewykonanie obowiązku publikacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego, naruszają tę zasadę bowiem powoduje, że niekonstytucyjne przepisy nadal obowiązują w porządku prawnym.

Równocześnie art. 32 Konstytucji RP gwarantuje wszystkim obywatelom równość wobec prawa. Przyjęcie, że nieopublikowany wyrok TK może być uznawany za podstawę prawną wznowienia postępowania prowadziłoby do sytuacji, w której różne grupy obywateli byłyby traktowane w sposób niejednolity.

Na przykład osoby, których decyzje administracyjne lub prawomocne wyroki zapadły na podstawie przepisów uznanych za niekonstytucyjne, miałyby różne możliwości wznowienia postępowania w zależności od statusu publikacji wyroku.

Takie nierówne traktowanie naruszałoby konstytucyjną zasadę równości, ponieważ podobne sytuacje faktyczne nie byłyby rozstrzygane w sposób jednolity ze względu na proceduralne okoliczności (publikacja wyroku).

I tak przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 145a § 1), Kodeksu postępowania cywilnego (art. 401¹) oraz ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 114 ust. 1) regulują możliwość wznowienia postępowania w sytuacji, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją.

Zgodnie z art. 145a § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. Paragraf 2 ww. przepisu wskazuje, że w sytuacji określonej w § 1 skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

W oparciu o art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Zgodnie z art. 407 § 2 k.p.c. w sytuacji określonej w art. 401¹ skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Jeżeli w chwili wydania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego orzeczenie, o którym mowa w art. 401¹, nie było jeszcze prawomocne na skutek wniesienia środka odwoławczego, który został następnie odrzucony, termin biegnie od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu, a w wypadku wydania go na posiedzeniu jawnym - od dnia ogłoszenia tego postanowienia.

Zgodnie z art. 114 ust.1 ustawy z dnia z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz.U.2024. poz. 1568) o emeryturach i rentach FUS w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organu rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;
- decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie;
- decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

Z powyższego wynika, że zarówno kodeks postępowania cywilnego i kodeks postępowania administracyjnego wymagają, aby wyrok Trybunału Konstytucyjnego był **opublikowany**, co stanowi warunek konieczny wznowienia postępowania. Bez publikacji wyroku brak jest formalnej podstawy prawnej do jego zastosowania.

Czyli jeżeli ubezpieczony ma prawomocne orzeczenie sądu powszechnego wydane w oparciu o przepisy uznane za niekonstytucyjne, nie może wznowić postępowania cywilnego na podstawie art. 401¹ k.p.c. ponieważ wyrok Trybunału nie został opublikowany. Brak możliwości wznowienia postępowania stawia go w sytuacji niekorzystnej w stosunku do osób w analogicznej sytuacji których sprawy nie zostały uprzednio rozstrzygnięte przez sąd powszechny. Podobnie sytuacja się przedstawia w przypadku ubezpieczonych który otrzymał decyzję administracyjną opartą na niekonstytucyjnym przepisie, on również nie może wznowić postępowania administracyjnego na podstawie art. 145a k.p.a., ponieważ również tutaj wymagana jest publikacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Katalog podstaw wznowienia wskazany w przepisie art.114 powołanej ustawy nie wskazuje jako podstawy wznowienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego orzekającego o niezgodności przepisu prawa z Konstytucją RP. Ustawa o emeryturach i rentach z FUS przewiduje możliwość zmiany decyzji w przypadku „ujawnienia nowych okoliczności”. Przepis nie precyzuje jednak, czy „nowe okoliczności” mogą obejmować wyroki TK, które nie zostały opublikowane. Ta luka prawna prowadzi do konieczności interpretacji przez organy rentowe i sądy. Artykuł 114 ustawy o FUS pozwala na zmianę decyzji, gdy ujawnione zostaną nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń. W orzecznictwie dopuszcza się możliwość uznania za „nową okoliczność” wyroku Trybunału Konstytucyjnego”, jednakże trudno przyjąć aby taką „nową okolicznością” mógł być nieopublikowany wyrok sądu konstytucyjnego. Dlatego wzruszenie decyzji organu rentowego , powołując się na „ujawnienie nowej okoliczności” - w postaci wyroku Trybunału - nieopublikowanego prowadziłyby do naruszenia przez Sąd zasad konstytucyjnych wynikających z art. 37 oraz 7 i 190 ust. 3 Konstytucji RP.

W kontekście orzeczeń TK, w ocenie Sądu nową okolicznością może być uznanie przepisu za niekonstytucyjny, jednak tylko pod warunkiem, że wyrok TK został formalnie ogłoszony. Sąd Okręgowy stwierdził, że nieopublikowany wyrok TK nie spełnia kryterium „nowej okoliczności”, ponieważ formalnie nie obowiązuje w porządku prawnym. Uznanie takiego wyroku za podstawę wznowienia postępowania byłoby niezgodne z zasadami prawa i prowadziłyby do nierówności obywateli w dostępie do ochrony prawnej. Nową okolicznością może być stwierdzenie niekonstytucyjności przepisu, ale tylko wówczas, gdy wyrok TK został formalnie opublikowany. Nieopublikowany wyrok TK nie może być uznany za nową okoliczność, ponieważ:

1. **brak publikacji oznacza, że wyrok nie wszedł w życie.**

2. **uzależnianie skutków prawnych od nieformalnego stosowania wyroków TK prowadzi do arbitralności w ich wykorzystaniu.**

Sąd uznał, że nieopublikowany wyrok nie spełnia wymogu „nowej okoliczności”, ponieważ formalnie nie obowiązuje w porządku prawnym.

Niewątpliwie taka sytuacja jest poważnym naruszeniem obowiązującego porządku prawnego wynikającego z Konstytucji RP i cytowanego wyżej art. 190 ust. 3 powoduje bowiem

- **niepewność prawną:** obywatele i podmioty stosujące prawo (np. sądy) nie wiedzą, czy przepis uznany za niekonstytucyjny powinien być stosowany;

- **trwałość przepisów niekonstytucyjnych** bowiem wadliwe przepisy pozostają w mocy, co prowadzi do dalszego naruszania praw obywateli;

- **podważenie trójpodział władzy** bowiem władza wykonawcza, odmawiając publikacji wyroku TK, ingeruje w niezależność władzy sądowniczej

- **przede wszystkim powoduje naruszenie zasady państwa prawa** - niewykonanie obowiązku publikacji osłabia zaufanie obywateli do państwa i jego instytucji.

Mając jednakże na uwadze powyższe brak publikacji wyroku TK z dnia 4 czerwca 2024 r. oznacza, że nie obowiązuje on w porządku prawnym i nie może być traktowany jako „nowa okoliczność” w rozumieniu art. 114 ustawy o FUS. Uznanie niepublikowanego wyroku za podstawę wznowienia postępowania naruszałoby zasady równości wyrażoną w art. 37 Konstytucji i praworządności – legalizmu wynikającą z art. 7 Konstytucji. Tym samym sąd uznał, że decyzja organu rentowego była zgodna z prawem, a odwołanie wnioskodawcy nie mogło zostać uwzględnione. Takie podejście zapewnia spójność z zasadami równości i praworządności ponieważ inne rozstrzygnięcie prowadziłyby do nierównego traktowania obywateli.

W tym miejscu wskazać należy że zasada praworządności, wyrażona w art. 7 Konstytucji RP, do której Sąd odwoływał się w we wstępnej części rozważań nakłada na wszystkie organy władzy publicznej, w tym sądy, obowiązek działania na podstawie i w granicach prawa. Sąd, jako element władzy sądowniczej, ma szczególne znaczenie w ochronie porządku konstytucyjnego, ponieważ realizuje kontrolę zgodności działań organów administracyjnych z prawem i stoi na straży praw obywateli.

Sądy, działając w granicach prawa, nie mogą konwalidować (naprawiać) zaniechań władzy wykonawczej, takich jak brak publikacji wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Publikacja wyroku, będąca obowiązkiem władzy wykonawczej, ma charakter konstytucyjny (art. 190 ust. 2 Konstytucji) i nie może być zastąpiona przez domniemanie wejścia w życie wyroku na podstawie jego publicznego ogłoszenia w inny sposób (np. w mediach czy w orzeczeniach sądów). Przyjęcie, że sądy mogą ignorować brak publikacji wyroku TK i stosować jego treść bez jej formalnego wejścia w życie, prowadziłyby do:

1. **podważenia porządku konstytucyjnego bowiem** sądy same naruszałyby zasadę praworządności, odwołując się do wyroków, które formalnie nie obowiązują w porządku prawnym.

2. **arbitralności w orzecznictwie wyrażającej się w tym, że** Sądy, działając w sposób niezgodny z Konstytucją, mogłyby różnie interpretować status wyroku TK, co prowadziłyby do braku jednolitości w orzecznictwie.

Sądy, jako niezależny organ władzy sądowniczej, są zobowiązane do działania w granicach prawa i zgodnie z zasadami konstytucyjnymi. Choć brak publikacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego stanowi poważne naruszenie zasady praworządności przez władzę wykonawczą, sądy nie mają kompetencji do eliminowania skutków tego zaniechania poprzez stosowanie wyroków, które nie obowiązują w porządku prawnym. Przyjęcie innego stanowiska prowadziłyby do destabilizacji porządku prawnego i podważenia podstawowych zasad konstytucyjnych, takich jak zasada legalizmu, równości wobec prawa oraz rozdziału i równowagi władzy. Sądy, mimo presji wynikającej z nieprawidłowości w działaniu innych organów państwa, muszą pozostać wierne zasadom praworządności i nie mogą legitymizować niezgodnych z Konstytucją zaniechań.

Decyzja organu rentowego o odmowie wznowienia postępowania była zatem prawidłowa, a odwołanie wnioskodawcy nie mogło zostać uwzględnione o czym Sąd orzekł na podstawie art. 47714 § 1 k.p.c.

Na marginesie Sąd wskazuje, że chociaż polski system prawny opiera się na scentralizowanej kontroli konstytucyjności prawa przez Trybunał Konstytucyjny, niepublikowanie wyroku tego organu stawia sądy i organy administracyjne przed wyzwaniem: jak działać w zgodzie z Konstytucją, gdy nie można formalnie stosować jej wyroku? W takich przypadkach pojawia się pytanie o możliwość zastosowania teorii rozproszonej wykładni konstytucyjnej, która pozwalałaby sądom i organom administracyjnym na uwzględnienie treści wyroku TK, nawet w braku jego publikacji, w celu ochrony praw jednostki.”

Choć na pierwszy rzut oka taka koncepcja mogłaby być uzasadniona w wyjątkowych przypadkach z punktu widzenia ochrony praw obywateli, w praktyce polskiego systemu prawnego jej stosowanie nie jest wskazane. Taki wniosek opiera się na kilku kluczowych przesłankach. W Polsce obowiązuje model scentralizowanej kontroli konstytucyjności, w którym wyłącznie Trybunał Konstytucyjny jest organem uprawnionym do orzekania o zgodności przepisów z Konstytucją. Organy stosujące prawo, w tym sądy powszechne i administracyjne, nie mają kompetencji do

samodzielnej oceny konstytucyjności przepisów. Rozproszenie kompetencji w zakresie wykładni konstytucyjnej między sądy i inne organy stosujące prawo mogłoby prowadzić do naruszenia hierarchii i podziału kompetencji między władzą sądowniczą a Trybunałem Konstytucyjnym. Zgodnie z zasadą legalizmu, wszystkie organy władzy publicznej mogą działać jedynie na podstawie i w granicach prawa. Wykładnia konstytucyjna dokonywana przez sądy, wbrew zasadzie wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, mogłaby być uznana za wyjście poza te granice. Nieopublikowany wyrok TK, mimo że został wydany, formalnie nie wywołuje skutków prawnych w porządku prawnym. Uwzględnianie takiego wyroku przez sądy lub organy administracyjne mogłoby być traktowane jako działanie bez podstawy prawnej. Gdyby sądy i organy administracyjne zaczęły masowo stosować niepublikowane wyroki Trybunału w sposób rozproszony, - a zaistniałym stanie faktycznym taka sytuacja miałaby miejsce - mogłoby to prowadzić do różnic w orzecznictwie i stosowaniu prawa przez różne organy. To podważałoby pewność prawa i zasady państwa prawnego. Rozproszone stosowanie wyroków TK przez inne organy mogłoby zostać odebrane jako ingerencja w kompetencje Trybunału, co podważałoby jego rolę jako jedyne organu odpowiedzialnego za kontrolę konstytucyjności.

Zgodnie z art. 187 ust. 1 Konstytucji sędziowie są zobowiązani do stosowania prawa, a nie do oceny jego konstytucyjności. Jedynie w przypadku niejasności przepisu mogą stosować wykładnię zgodną z Konstytucją, ale nie mają prawa uchylać przepisów na podstawie swojej oceny konstytucyjności. Wynikająca z art. 8 ust. 2 Konstytucji zasada jej bezpośredniego stosowania nie oznacza, że organy stosujące prawo mogą działać w sposób niezgodny z ustawami. Sądy powinny stosować Konstytucję w granicach wyznaczonych przez obowiązujący system prawny.

Tutejszy Sąd stoi na stanowisku że stosowanie rozproszonej wykładni konstytucyjnej w sytuacji niepublikowania wyroku TK nie jest wskazane, ponieważ:

- narusza zasady scentralizowanego systemu kontroli konstytucyjności.
- może prowadzić do chaosu prawnego i nierówności w stosowaniu prawa.
- jest sprzeczne z zasadą legalizmu i podziału kompetencji między organami państwa.
- niepublikowany wyrok formalnie nie wywołuje skutków prawnych, co oznacza, że jego stosowanie przez inne organy mogłoby być uznane za działanie poza granicami prawa.

Ochrona praw jednostki powinna być realizowana w ramach obowiązującego systemu prawnego, z wykorzystaniem przewidzianych środków, takich jak interwencje Rzecznika Praw Obywatelskich, skargi konstytucyjne, czy postępowania przed sądami międzynarodowymi, a nie poprzez samodzielne działania organów władzy sądowniczej lub administracyjnej.

Zgodnie z art. 98 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego, co do zasady, strona przegrywająca sprawę ponosi koszty procesu. Obejmuje to zarówno koszty sądowe, jak i koszty zastępstwa procesowego strony przeciwnej. Reguła ta wynika z zasady odpowiedzialności za wynik procesu, która ma na celu ochronę strony wygrywającej przed ponoszeniem wydatków w związku z dochodzeniem swoich praw. W szczególnych przypadkach, na podstawie art. 102 k.p.c., sąd może odstąpić od obciążania strony przegrywającej kosztami procesu, jeżeli uzna, że wystąpiły „szczególnie uzasadnione wypadki”. Przepis ten daje sądowi możliwość uwzględnienia wyjątkowych okoliczności, które przemawiają za odstąpieniem od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Art. 102 k.p.c. nie definiuje, co należy rozumieć przez „szczególnie uzasadnione wypadki”, pozostawiając to ocenie sądu. Orzecznictwo wskazuje jednak, że mogą one wynikać z różnych okoliczności, takich jak m.in.

- **sytuacja osobista i majątkowa strony**- gdy obciążenie kosztami postępowania byłoby dla niej nadmiernym ciężarem, np. w przypadku osób o trudnej sytuacji finansowej.
- **charakter i skomplikowanie sprawy** - gdy sprawa dotyczyła skomplikowanych zagadnień prawnych, a strona przegrywająca mogła w sposób uzasadniony wierzyć w zasadność swojego roszczenia.

- **przebieg postępowania-** gdy strona przegrywająca działała w dobrej wierze, a jej stanowisko nie było wynikiem oczywistej niezasadności.

W analizowanym przypadku sąd odstąpił od obciążania wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego, uznając, że wystąpił „szczególnie uzasadniony wypadek”. Podstawą tego odstąpienia było subiektywne przekonanie wnioskodawcy o zasadności roszczenia bowiem w ocenie Sądu wnioskodawca miał podstawy do uznania, że jego wniosek o wznowienie postępowania był uzasadniony w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Choć sąd uznał, że wyrok TK nie może być podstawą wznowienia z powodu braku publikacji, subiektywne przekonanie wnioskodawcy o słuszności jego roszczenia nie było pozbawione podstaw, biorąc pod uwagę znaczenie orzeczeń TK w systemie prawa.

Wnioskodawca znalazł się w sytuacji, w której zaniechanie publikacji wyroku TK przez władzę wykonawczą uniemożliwiło mu realizację swoich praw. Taki stan rzeczy nie jest wynikiem działań wnioskodawcy, lecz konsekwencją nieprawidłowości w funkcjonowaniu organów państwowych. Sąd uwzględnił ten kontekst, uznając, że obciążenie wnioskodawcy kosztami procesu byłoby niesprawiedliwe.

Nadto sprawa dotyczyła złożonych zagadnień prawnych związanych z konstytucyjnymi zasadami publikacji wyroków TK oraz wznowienia postępowania w oparciu o art. 114 ustawy o FUS. Sąd uznał, że złożoność tych zagadnień mogła budzić wątpliwości interpretacyjne, co dodatkowo uzasadniało zastosowanie art. 102 k.p.c. Odstąpienie od obciążania kosztami procesu wnioskodawcy nie oznacza zmiany rozstrzygnięcia merytorycznego sprawy, lecz ma na celu złagodzenie skutków przegranej w wyjątkowych okolicznościach. Sąd w ten sposób wyważył interesy stron, uznając, że wnioskodawca działał w dobrej wierze, a odmowa obciążenia go kosztami procesu jest zgodna z zasadami sprawiedliwości i humanitaryzmu.

Mając na uwadze powyższe orzekł jak w pkt. II wyroku.

sędzia Magdalena Mroczkowska

ZARZĄDZENIE

1. odnotować
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem i pouczeniem o sposobie i terminie wywiedzenia apelacji przesłać wnioskodawcy

sędzia Magdalena Mroczkowska